

Analyse

Vækstplaner uden bid?

– G20-topmødet set i bakspejlet

Hovedfokus på det nyligt afholdte **G20-topmøde** var at booste den økonomiske vækst, og de deltagende lande troppede op til mødet med op mod 1.000 forskellige vækstinitiativer. Men kan strukturreformer alene trække en verdensøkonomi plaget af stagnation og afmatning op af hængedyndet?

Jakob Vestergaard, seniorforsker DIIS / Foto Shutterstock

Kun få uger før G20-topmødet i Brisbane offentliggjorde den internationale valutafond, IMF, sin seneste temperaturmåling på verdensøkonomien. Trenden var ikke til at tage fejl af: Forventningerne til den globale økonomiske vækst blev justeret nedad, især på grund af skuffende vækst i Europa og Japan.

Prognosen for dette års økonomiske vækst lå nu på 1,8 procent i snit for de industrialiserede lande. Det dækker over vækstrater på mellem 2 og 3 procent i USA og England, og på vækstrater under 1 procent i Japan og Eurozonen. I udviklingsøkonomierne ligger væksten mere end dobbelt så højt – nemlig 4,4 procent. Men også her dækker tallet over store forskelle: Fra nulvækst i Rusland og Brasilien til vækstrater på omkring 6-7 procent i Indien og Kina.

Væksttallene er vigtige parametre for økonomisk politik, især på grund af sammenhængen mellem vækst og arbejdspladser. Og når det gælder netop arbejdsløsheden, er det især i de europæiske lande, der er problemer. Den gennemsnitlige arbejdsløshed i Eurozonen ligger nu på 11,5 procent, men med stor variation fra meget beskeden arbejdsløshed i Tyskland til Spanien i den anden ende, hvor arbejdsløsheden er helt oppe på 25 procent.

Om end arbejdsløsheden er særligt stor i Europa, er det værd at bemærke, at ungdomsarbejdsløshed er et problem, som gør sig gældende i stort set alle G20-landene: Arbejdsløsheden for de unge er to til tre gange større, end den er for befolkningen som helhed.

På den baggrund taler analytikere om, at den vækst, der har været efter finanskrisen, i stor udstrækning har været 'jobløs vækst', altså vækst der ikke i tilstrækkelig grad har formået at skabe arbejdspladser til den nye generation. Værst står det til i Sydeuropa: I Italien og Spanien er ungdomsarbejdsløsheden er helt oppe på 40-50 procent, og de unge flygter i stigende grad til andre lande på jagt efter en tilværelse med perspektiv og økonomisk sikkerhed.

I det store hele er verdensøkonomien ikke i den bedste form, især ikke i Europa. Men det er ikke kun Europa, der bekymrer. Der er også store spørgsmålstejn ved Kinas vækst. Flere og flere økonomer forventer, at det er et spørgsmål om tid, inden verden må vænne sig til langt mindre vækst i den kinesiske økonomi – sandsynligvis omkring 3-4 procent – altså en halvering i forhold til det nuværende niveau. Den omstilling bliver ikke kun svær for Kina, men også for mange af de lande, der har nydt godt af kinesisk efterspørgsel.

Er G20s vækstsmål realistisk?

Angel Gurría, OECDs generalsekretær, udtalte kort før topmødet, at hvis de næsten 1.000 initiativer, medlemslandene præsenterede i Brisbane, faktisk bliver implementeret, så vil man allerede inden 2018 have opnået at hæve væksten med de mindst 2 procentpoint, man har sat som mål.

Det første store spørgsmål i den kalkule er imidlertid, om initiativerne faktisk bliver implementeret. G20-landene har ikke lige frem brilleret tidligere i forhold til at følge op på erklæringer og deklarationer, og der er intet forpligtende i formatet. Der er primært tale om idé-kataloger. Ingen har bundet sig til noget.

Men selv hvis alle initiativerne faktisk bliver ført ud i livet, er der grund til eftertanke og besindighed. Når vi har tæst på nulvækst i Eurozonen, Japan, Rusland og Brasilien – og faldende økonomisk vækst i Indien og Kina – så er det ikke ligetil at vende skuden så dramatisk, som man håber. En stigning i væksten på 2 procentpoint for landene i Eurozonen vil kræve mere end en tredobling i forhold til den vækst, der er nu, nemlig fra det nuværende niveau på 0,8 procent til 2,8 procent. For Brasilien vil det kræve en otte-dobling, fra den nuværende vækst på 0,3 procent til mindst 2,3 procent.

At så store spring i væksten skal lykkes på et tidspunkt, hvor de fleste økonomer forudsig betydelig afmatning i den økonomiske vækst i Kina, og amerikanerne er dybt bekymrede for at komme til at stå tilbage som den eneste industrialiserede økonomi med nævneværdig fremdrift, er meget optimistisk. Især fordi det policy mix, der bedst kan fremme global økonomisk vækst, har forsvindende lille politisk opbakning.

Vækstinitiativernes anatomi

Groft sagt er der tre tilgange til at skabe økonomisk vækst, som ikke principielt udelukker hinanden, men som ofte skiller vandene: Pengepolitisk ekspansion; finanspolitisk ekspansion og strukturreformer.

Pengepolitisk ekspansion handler om, at centralbankerne sætter meget lave renter og forsøger at pumpe penge ud i systemet på forskellige måder. Der er en stigende erkendelse af, at man måske ikke kommer så meget længere ad den vej; trods meget

lave renter er investering og långivning til nye erhvervsprojekter meget beskedne.

Finanspolitisk ekspansion handler om at bruge det offentlige budget til at sparke gang i økonomien – for eksempel i form af fremrykkede offentlige investeringer – men

der er massiv modstand mod den strategi i mange af de to-neangivende lande.

Strukturreformer kan betyde mange ting. Det kan være alt lige fra privatisering af offentlige virksomheder og reduktion af mindstelønnen, til bedre vilkår for etablering af nye virksomheder og satsning på offentlig-privat samarbejde om forskning og innovation.

En del af modstanden mod finanspolitisk ekspansion hænger sammen med idéen om, at det skal gøre *rigtigt* ondt for, at det kan blive godt

igen: Hvis ikke krisen får lov til for alvor at bide, får vi ikke omstillet vores økonomier, så vi bliver mere produktive, innovative og konkurrencedygtige. Finanspolitisk ekspansion kan måske nok få hjulene op i omdrejninger igen, men det vil være en kortvarig

“Kritikken af et ensidigt sats på strukturreformer går på, at det ikke nytter meget, at alle går i maskinrummet og optimerer motoren, hvis vi kommer ud bagefter og må konstatere, at der ikke er noget racerløb”

Jakob Vestergaard, seniorforsker

fornøjelse, inden økonomien går i stå på ny – hvis ikke økonomiens motor først bliver repareret.

G20-landenes mange vækstinitiativer er helt overvejende forskellige variationer af, hvad man vil forstå som strukturreformer, hvilket af mange iagttagere ses som en svaghed ved G20-landenes vækststudspil.

Kritikken af et ensidigt sats på strukturreformer går på, at det ikke nytter meget, at alle går i maskinrummet og optimerer motoren, hvis vi kommer ud bagefter og må konstatere, at der ikke er noget racerløb – fordi der ikke var nogen, der turde finansiere det, og for få tilskuere, der havde råd til at troppe op.

Hvis det er et udbredt fænomen i den globale økonomi, at lande oplever svag indenlandsk efterspørgsel og overkapacitet produktionsmæssigt, så kan strukturreformer alene ikke skabe væksten, lyder kritikken. Hvis man vil give verdensøkonomien de bedst mulige betingelser for at komme på sporet igen, må man benytte sig af alle tre typer politik på samme tid. Altså ekspansiv finans- og pengepolitik kombineret med velovervejede strukturreformer.

Den strategi var ikke på dagsordenen i Brisbane, og alt tyder på, at vi må sætte vores lid til strukturreformerne alene. ■